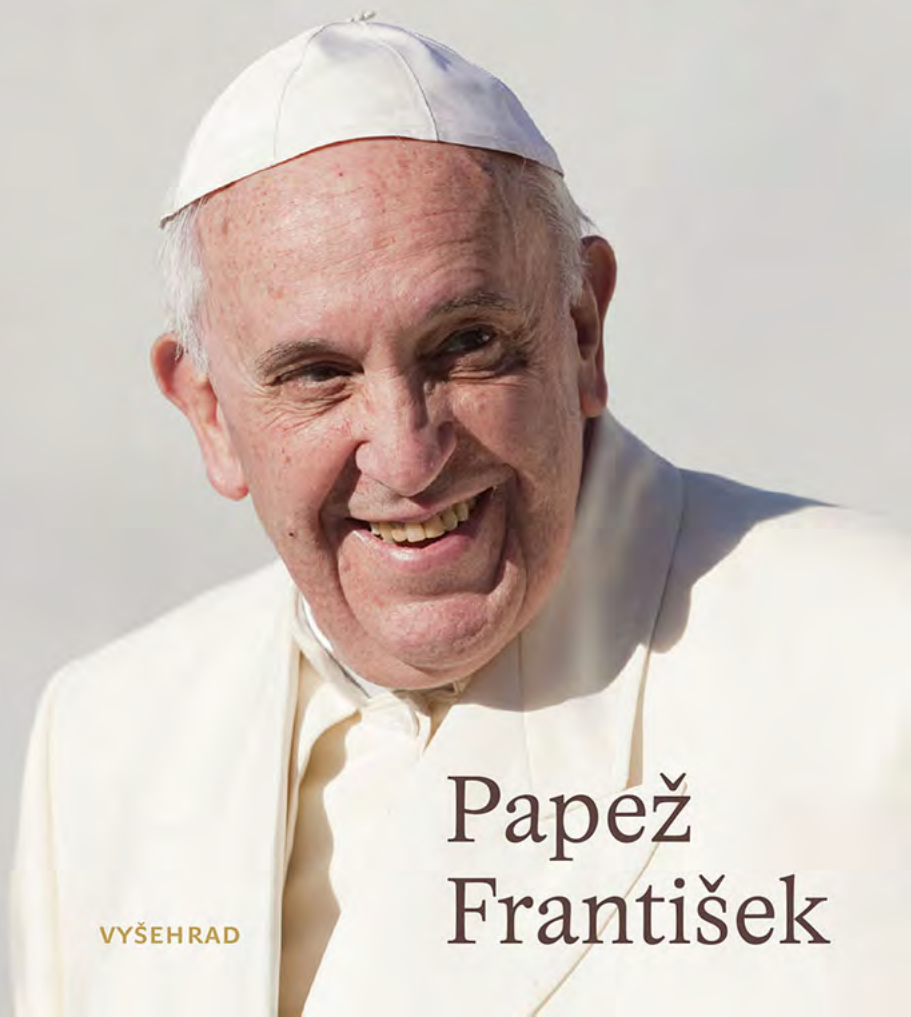

DAR RADOSTI A NADĚJE

Papež
František

VYŠEHRAĐ

Dar radosti a naděje

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

František papež
Dar radosti a naděje – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

DAR
RADOSTI
A NADĚJE

Papež
František

VYŠEHRADEK

© 2020 FullDay Srl
© 2020 Libreria Editrice Vaticana
Translation © Jana Gruberová, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-7601-809-9
ISBN e-knihy 978-80-7601-816-7 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-7601-817-4 (1. zveřejnění, 2023) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7601-818-1 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

*Neskryvejte své sny!
Nepotlačujte své sny,
dopřejte jim prostor
a odvažte se hledět k velkým obzorům,
odvažte se hledět na to, co vás čeká,
pokud budete mít odvahu utvářet to společně.*

*V životě jsme neustále na cestě.
A stáváme se tím, k čemu jdeme.
Volme cestu Boha, nikoli svého já;
cestu přítakání, nikoli toho, co by bylo, kdyby...
Objevíme tak, že neexistuje nic nenadálého,
strmého
ani temného,
čemu by nebylo možné čelit s Ježíšem.*

ÚVOD: MÉ PŘÁNÍ

Své přání shrnuji do jediného slova: úsměv. Podnítilo mne k němu Thajsko, jedna z posledních zemí, kterou jsem navštívil a jíž se přezdívá „země úsměvu“. Tamní lidé jsou velice usměvaví, mimořádně vlídní, vysoce ušlechtilí, a to vše vystihuje tento rys jejich tváře, který se pak zrcadlí ve veškerém jejich chování. Tento zážitek se mi vryl do mysli a přivedl mne k pojmání úsměvu jako typicky lidského vyjádření lásky a sympatií.

Při pohledu na novorozeně se na něj bezprostředně usmíváme, a když na jeho obličejíčku také rozkveté úsměv, zakoušíme prosté a ryzí pohnutí. Dítě reaguje na náš pohled, ale jeho úsměv je mnohem „mocnější“, protože je nový, čirý jako pramenitá voda, a v nás, dospělých, vzbuzuje niterný stesk po dětství.

Právě to se jedinečným způsobem událo mezi Marií, Josefem a Ježíšem. Panna a její snoubenec ve své lásce dali rozkvést úsměvu na rtech svého právě narozeného dítěte. A když se tak stalo, jejich srdce se naplnilo novou radostí sestoupivší z nebe a malá betlémská stáj jako by se rozzářila.

Ježíš je Božím úsměvem, protože přišel, aby nám zjevil Otcovu lásku a dobrotu. Poprvé tak učinil, když na tvářích svých rodičů vyvolal úsměv, jako každý novorozenec tohoto

světa. Panna Maria a svatý Josef ve své veliké víře dokázali přijmout toto poselství a rozpoznali v Ježíšově úsměvu Boží milosrdenství, určené jim i všem lidem, kteří očekávali příchod Boha, Mesiáše, Božího Syna, Krále Izraele.

Drazí, právě při pohledu na jesličky opětovně zakoušíme tento prožitek. Hledíme na Ježíška a vnímáme, že se na nás usmívá Bůh, a usmívá se na všechny chudé této země, na všechny, kdo očekávají spásu, kdo doufají v přívětivější svět, v němž již nebude válek a násilí, v němž každý muž i žena budou moci žít ve své důstojnosti Božího syna a dcery.

Někdy se z mnoha příčin jen stěží dokážeme usmívat, a právě tehdy potřebujeme Boží úsměv: jediné on, Ježíš, nám může pomoci. Jedině on je Spasitel, jak někdy konkrétně zakoušíme ve svých životech.

Jindy se nám zase daří dobře, avšak hrozí, že v přílišné sebejistotě zapomeneme na druhé, kteří mají potíže. Rovněž tehdy potřebujeme Boží úsměv, aby nás vysvlékl z klamných jistot a znovu nás přivedl k prostotě a nezištnosti.

A tak si, moji milí, navzájem popřejme tento nepomíjející úžas z Božího úsměvu, který Ježíš přinesl na zem. Oním úsměvem je on sám. Přijměme ho a dejme se očistit, abychom také my druhým mohli přinášet pokorný a prostý úsměv.

Přineste toto přání domů svým drahým, zejména nemocným a starším lidem, aby pocítili pohlazení vašeho úsměvu. Úsměv je pohlazení. Usmívat se znamená pohladit, pohladit srdcem, pohladit duší. A zůstaňme sjednoceni v modlitbě.*

* Následující stránky předkládají manifest vyzývající ke znovuzrození nového času radosti, ještě potřebnějšího v těchto „chorých dobách“. Jsou průřezem z vystoupení, promluv, homilií, apoštolských exhortací a encyklik Svatého otce. Bibliografické prameny jsou shromážděny v závěru knihy počínaje stranou 183.

I.
ZMĚNA
A ZNOVUZROZENÍ

Naděje neklame

Optimismus klame, naděje nikoli! Velice ji potřebujeme v nynějších časech, které vypadají temně a nezřídka se v nich cítíme ztraceni tváří v tvář špatnosti a násilí, jež nás obklopují, a tváří v tvář utrpení mnoha svých bratří a sester. Naději potřebujeme. Cítíme se ztraceni a také trochu sklíčení, protože pocítujeme bezmoc a máme dojem, jako by tato temnota nikdy neměla skončit.

Nedopustíme, aby nás naděje opustila, vždyť s námi kráčí milující Bůh. „Doufám, protože Bůh je se mnou“ – toto můžeme všichni vyslovit.

Radost ze sdíleného lidství

V tomto světě, který se žene vpřed, ale postrádá společný směr, stále více vnímáme, že se „zřetelně prohlubuje propast mezi posedlostí osobním blahobytem a společným blahem lidské rodiny až k naprostému rozkolu mezi jedincem a lidským společenstvím. Existuje totiž rozdíl mezi donucením ke společnému životu a doceněním bohatství a krásy oné setby společného života, kterou je třeba vyhledávat a společně o ni pečovat.“ Technologie jde stále dopředu, ale „jak skvělé

by bylo, kdyby vědecké a technologické inovace mohla provázet větší rovnost a sociální inkluze. Když už objevujeme vzdálené planety, jak by bylo krásné, kdybychom objevovali potřeby bratrů a sester, kteří obíhají kolem nás.“

Noci našeho života

Všichni jsme zažili nějaké noční setkání s Bohem – nějakou noc, temnotu, chvíle hříchu a dezorientace ve svém životě. Vždycky tam dochází k setkání s Bohem, který nás překvapí ve chvíli, kdy se toho nenadějeme a kdy se s ním ocitneme opravdu sami. Oné noci si v zápase s neznámým uvědomíme, že jsme pouze ubozí lidé – dovolím si říci „chudáci“. Avšak právě tehdy, kdy se cítím ubožákem, není třeba se bát – v té chvíli nám Bůh dá nové jméno, které obsáhne celý náš život, změní nám srdce a udělí nám požehnání, vyhrazené tomu, kdo se jím nechá proměnit. Toto je tedy krásná výzva k tomu, abychom se nechali Bohem proměnit. On ví, jak to učinit, protože každého z nás zná. „Pane, Ty mne znáš“ – to může říci každý z nás: „Ty mne znáš, Pane, proměň mne.“

Pojďte ke mně

Z Matoušova evangelia nám přichází vstříc toto Ježíšovo slovo: „Pojďte ke mně, všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás obcerstvim“ (Mt 11,28). Život je často namáhavý, mnohdy také tragický. Práce je úmorná, hledání práce je vysilující. Kolik námahy dnes vyžaduje nalezení pracovního místa! Avšak tu největší tíži v životě nezavíhuje toto všechno – působí ji nedostatek lásky. Tíží odepřený úsměv, chybějící přijetí,

mlčení, a to též v rodině, mezi manželi, mezi rodiči a dětmi, mezi sourozenci. I námaha je bez lásky mnohem tíživější, nesnesitelná. Myslím na opuštěné staré lidi, na rodiny, které se souží, protože se jim nedostává pomoci v péči o ty, kteří potřebují zvláštní ohledy a léčbu. „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi,“ říká Ježíš.

Líc goblénu

Láska, která se daruje a která se projevuje skutky, se mnohokrát zmýlí. Ten, kdo jedná a riskuje, se často dopouští chyb. V této souvislosti může být zajímavé svědectví Marie Gabriely Perinové, která krátce po svém narození ztratila otce. Zamýšlí se nad tím, jak to ovlivnilo její život poznamenaný vztahem, který sice neměl dlouhého trvání, ale učinil z ní matku a nyní babičku: „Vím jen to, že Bůh utváří příběhy. S nadáním a milosrdenstvím se ujímá našich úspěchů i selhání, aby z nich utkal nádherné tapiserie, oplývající ironií. Rub tohoto tkaniva se zamotanými vlákny – událostmi našeho života – se může jevit neuspořádaně, a možná právě tato strana nám nedává spát, když se dostaví pochybnosti. Ale líc goblénu ukazuje velkolepý příběh, a to je ta strana, kterou vidí Bůh.“

Po všechny dny s námi

On žije! Je dobré si to často připomínat, protože nám hrozí, že budeme Ježíše Krista brát jen jako dobrý příklad z minulosti jako vzpomínku, jako někoho, kdo nás před dvěma tisíci lety zachránil. To by nám bylo k ničemu, nezměnilo by nás to a neosvobodilo. Ten, který nás naplňuje svou milostí, ten,

který nás osvobozuje, proměňuje, uzdravuje a posiluje, je tím, kdo žije. Je to vzkříšený Kristus, plný nadpřirozené životní síly, oděný nekonečným světlem. Proto svatý Pavel prohlásil: „Nevstal-li Kristus, vaše víra nemá cenu“ (1K 15,17).

Jestliže tedy žije, skutečně může být přítomen v každé chvíli tvého života, aby ho naplnil světlem. Pak už nebude žádná osamocenost a opuštěnost. A i kdyby všichni odešli, on zůstane podle svého příslibu: „Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28,20). On naplňuje všechno svou neviditelnou přítomností, a kamkoli půjdeš, bude tam na tebe čekat. Ježíš totiž nejen přišel, ale přichází stále a bude přicházet každý den, aby tě pozval na cestu k ustavičně novým obzorům.

Přesáhnout to, co známe

Bůh je neustálá novost, která nás trvale pobízí k cestě a změně místa, abychom se dostali za to, co známe, na periferie a do hraničních oblastí. Vede nás tam, kde je lidství nejvíce raněno a kde lidské bytosti, navzdory zdánlivé povrchnosti a konformismu, nadále hledají odpověď na otázku po smyslu života. Bůh nemá strach! Nemá strach! Vždycky přesahuje naše ustálené vzorce a nebojí se periferií. On sám se stal periferií (srov. Fp 2,6–8; J 1,14). Jestliže se tudíž odvážíme vyjít na periferie, nalezneme tam Boha. Už tam bude. Ježíš nás předchází v srdci onoho bratra, v jeho raněném těle, v jeho ztrápeném životě, v jeho potemnělé duši. On už tam je.

Kde mám ruku?

Existuje jediný povolený a správný způsob, kdy můžeme na člověka pohlížet svrchu: tehdy, když mu pomáháme, aby vstal. Pokud někdo z nás – mne nevyjímaje – shlíží na druhého s pohrdáním, má jen malou cenu, avšak jestliže se na něj dívá shora, aby mu podal ruku a pomohl mu vstát, je to velký muž či žena. Když tedy na někoho pohlédnete svrchu, vždy se zeptejte: „Kde mám ruku? Schovává se, anebo nabízí pomoc, aby druhý vstal?“ Takto budete šťastni.

Obnáší to, že si musíme osvojit jednu velice důležitou, byť podceňovanou vlastnost: schopnost dávat druhým čas, naslouchat jim, sdílet se s nimi, chápat je. Pouze takto budeme moci své životní příběhy a svá zranění otevřít proměňující lásce, a začít tak se změnou okolního světa. Pokud nebudeme lidem dávat čas a „ztrácet“ ho s nimi, pokud na ně budeme „časem šetřit“, vyplýváme ho na mnoho jiných věcí, které v nás na sklonku každého dne zanechají otupělost a prázdnotu. V mé rodné zemi by se řeklo, že se člověk přesytí věcmi, až si zkazí žaludek.

Sami to nedokážeme

Páté blahoslavenství praví: „Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství“ (Mt 5,7). Toto blahoslavenství má jednu zvláštnost: je jediné, ve kterém se shoduje zdroj a plod štěstí. Ti, kdo prokazují milosrdenství, dosáhnou jej; budou „omilosrdněni“. Téma reciprocity odpuštění se nevyskytuje pouze v tomto blahoslavenství, v evangeliu se opakuje. A jak také jinak? Milosrdenství je v samém srdci Boha!

Jsou to dvě neoddělitelné věci: dávané odpuštění a přijaté odpuštění. Mnozí jsou však v nesnázích a nejsou s to odpustit. Častokrát je způsobené zlo tak velké, že se jeho odpuštění jeví jako výstup na nejvyšší horu, jako enormní výkon, a někdo si může myslet, že je neuskutečnitelné. Skutečnost reciprocity milosrdenství ukazuje, že potřebujeme obrátit perspektivu. Sami to nedokážeme, je zapotřebí Boží milosti, musíme uvěřit. Páté blahoslavenství totiž slibuje milosrdenství, a v Otčenáši prosíme o odpuštění vin, to znamená, že jsme v podstatě viníci a nezbytně potřebujeme dojít milosrdenství!

Modlitba je hrází proti zlu

V našem každodenním životě zakoušíme přítomnost zla: je to dennodenní zkušenost. První kapitoly knihy Genesis popisují postupné šíření hříchu v lidských dějinách. Adam a Eva (srov. Gn 3,1–7) pochybují o laskavých úmyslech Boha a domnívají se, že mají co do činění se žárlivým božstvem, které překáží jejich štěstí. Z toho plyne vzpoura. Zkušenost však vede opačným směrem: otevrou se jim oči a poznají, že jsou nazí (v. 7), bez ničeho. Nezapomínejte, že pokušitel je špatný plátce – platí špatně.

A přece zachycují první stránky Bible také jiný, méně nápadný, mnohem skromnější a bohobojný příběh vykupující naděje. Třebaže se skoro všichni chovají zvráceně a vytvářejí z nenávisti a dobývání hybnou sílu lidských dějin, existují také lidé schopní upřímně se modlit a psát osud člověka jiným způsobem.

Modlitba je hrází, útočištěm člověka před přívalem zla, jež ve světě narůstá. Aby bylo jasno, modlíme se také, abychom se zachránili sami před sebou. Je důležité modlit se:

„Pane, prosím tě, chraň mne přede mnou samotným, před mými ambicemi a náklonnostmi.“ Lidé pronášející modlitby na prvních stránkách Bible jsou tvůrci pokoje. Autentická modlitba je totiž zbavena násilnických pudů a obrací pohled k Bohu, aby přišel a ujal se péče o lidské srdce. V katechismu čteme: „Tuto vlastnost modlitby prožívá množství spravedlivých ve všech náboženstvích.“ Modlitba kultivuje nové záhony v místech, kde je lidská nenávist schopna šířit jenom poušť. A modlitba je mocná, protože přitahuje Boží moc, která vždycky dává život. Bůh je Bohem života a obrozuje.

Kotva naděje

Jób se ocitl v temnotě. Byl právě na prahu smrti. A v této chvíli úzkosti, bolesti a utrpení zvěstuje naději. „Vím, že můj Obhájce žije a jako poslední vstane na zemi, u sebe mě postaví po mém probuzení a ve svém těle spatřím Boha. Já sám ho spatřím, mé oči ho uvidí“ (Jb 19,26–27). Vzpomínka na zesnulé má tento dvojitý smysl: zármutek, protože hřbitov je smutný, připomíná nám naše drahé, kteří odešli, připomíná nám také smrt, která nás čeká v budoucnu. Do tohoto zármutku však přinášíme květy jako znamení naděje, a odvažují se říci, že také slavnosti, která však přijde později, ne teď. Tento zármutek se mísí s nadějí. A to je pocit, který dnes při této bohoslužbě všichni zakoušíme. Vzpomínka na naše drahé, u jejich ostatků, ale také naděje. Cítíme však také, že nám tato naděje pomáhá, protože také my musíme podniknout tuto cestu. Všichni půjdeme touto cestou. Dříve či později všichni, ale s květy naděje, s onou silnou spojnicí, která kotví v onom světě. A tato kotva neklame: naděje zmrtvýchvstání. První, kdo šel touto cestou, je Ježíš. My se ubíráme

cestou, kterou prošel on. A bránu nám otevřel on sám, Ježíš. Svým křížem nám otevřel bránu naděje, otevřel nám vstupní bránu, abychom vešli tam, kde spatříme Boha. „Vím, že můj Obhájce žije a jako poslední vstane na zemi, u sebe mě postaví po mém probuzení a ve svém těle spatřím Boha. Já sám ho spatřím, mé oči ho uvidí.“

Výzvy

Nešvary našeho světa – a nešvary církve – by neměly být záminkou k oslabení našeho nasazení a horlivosti. Považujme je za výzvy k růstu.

Kůň a řeka

Krize je chvíle volby, moment, který nás staví před rozhodnutí, jež musíme učinit. Všichni jsme v životě měli a budeme mít chvíle krizí. Rodinné krize, manželské, společenské, pracovní, mnohé jiné krize... Také tato pandemie je momentem společenské krize.

Jak reagovat v této chvíli krize? Tehdy „mnoho z jeho učedníků odešlo a už s ním nechodili“. Ježíš se rozhodne položit apoštolům otázku: „I vy chcete odejít? Rozhodněte se.“ A Petr podruhé vyznává: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží!“ (srov. J 6,67–69). Petr vyznává jménem Dvanácti, že Ježíš je Svatý Boží, Boží Syn. V prvním vyznání řekl: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16,16), ale jakmile Ježíš začal mluvit o svém blížícím se utrpení, Petr mu odporuje:

„Ne, Pane, to ne!“ A Ježíš mu to vytýká. Nyní je Petr trochu zralejší a neodporuje. Nechápe, o čem Ježíš mluví, když říká: „jíst tělo a pít krev“. Nechápe, ale důvěřuje Mistrovi. Důvěřuje a podruhé vyznává: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života.“

Toto nám všem pomůže při prožívání krizových momentů. V naší vlasti existuje jedno přísloví, které praví: „Když jedeš na koni přes řeku, nikdy neměň koně uprostřed.“ Ve chvílích krize je nutno zachovat pevné přesvědčení víry. Ti, kteří odešli, změnili koně a hledali jiného mistra, který by nebyl tak tvrdý, jak o něm prohlásili. V krizovém momentu je třeba vytrvalosti a ztišení. Setrvat pevně tam, kde jsme. Není to doba na změny. Je to chvíle věrnosti, věrnosti Bohu, věrnosti tomu, co jsme zvolili před tím, a také chvíle pro obrácení, protože věrnost nám vnukne, co změnit k dobrému a jak se nevzdálit dobru. Chvíle pokoje a chvíle krize. My křesťané se máme naučit zacházet s obojím.

Kristus žije!

Kristus žije. On je naše naděje a nejkrásnější mládí tohoto světa. Všechno, čeho se dotkne, omládne, stává se novým, naplňuje se životem. Proto první slova, kterými se obrácím na každého mladého křesťana, jsou: Kristus žije a chce, abys žil!

On je v tobě, je s tebou a nikdy tě neopustí. A i kdyby ses od něj vzdálil, on, Vzkříšený, je při tobě. Volá tě a čeká na tebe, že se k němu vrátíš a začneš znovu. Když se ze smutku, zloby, strachu, kvůli pochybnostem nebo selhání cítíš starý, on bude s tebou, aby ti vrátil sílu a naději.